

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2317

Vragen van het lid **Dobbe** (SP) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp over *het bericht «150.000 extra hiv-doden in Afrika verwacht na stop hulp uit VS»* (ingezonden 28 april 2025).

Antwoord van Minister **Klever** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp) (ontvangen 27 mei 2025).

Vraag 1

Wat is uw reactie op het bericht dat er naar verwachting 150.000 extra doden door hiv zullen vallen in Afrika, als gevolg van de Amerikaanse bezuinigingen op het *U.S. President's Emergency Plan for AIDS Relief* (PEPFAR) programma?¹

Antwoord 1

Het Erasmus Medisch Centrum heeft onderzoek gedaan naar de gevolgen van de tijdelijke Amerikaanse opschorting van 90 dagen van het PEPFAR programma, onder verschillende scenario's. In dit onderzoek is meegenomen dat de VS levensreddende activiteiten vanuit PEPFAR, o.a. gericht op vrouwen en kinderen, heeft uitgezonderd van de opschorting. Het onderzoek geeft aan dat deze uitzondering in veel gevallen nog niet heeft geleid tot het herstarten van behandelingen. Dat komt omdat de bezuinigingen op USAID en PEPFAR hebben geleid tot organisatorische, administratieve en logistieke belemmeringen die een herstart bemoeilijken. Het onderzoek van het Erasmus Medisch Centrum geeft aan dat deze situatie kan leiden tot tussen de 40.000 en 150.000 additionele hiv doden in Sub-Sahara Afrika. Alle scenario's in het onderzoek gaan ervanuit dat de opschorting van PEPFAR 90 dagen duurt, en dat de VS PEPFAR daarna weer zoals vanouds financiert. Nederland volgt deze ontwikkelingen nauwgezet en hoewel veel nog onzeker is zet Nederland met andere donoren in op een zo efficiënt mogelijke besteding van de nog beschikbare middelen.

Vraag 2

Deelt u de mening dat het wegvallen van PEPFAR en de verwachte gevolgen buitengewoon onwenselijk zijn? Zo nee, waarom niet?

¹ NOS, 25 april 2025, 150.000 extra hiv-doden in Afrika verwacht na stop hulp uit VS.

Antwoord 2

De jarenlange omvangrijke Amerikaanse steun aan de wereldwijde hiv/aids bestrijding heeft vele mensenlevens gered. PEPFAR speelt hierin een belangrijke rol. Op dit moment is het nog niet duidelijk of en hoe de VS een vervolg gaat geven aan PEPFAR. Daarvoor zal de Amerikaanse regering eerst een evaluatie van het Amerikaanse ontwikkelingshulpprogramma afronden. Het gedeeltelijk of volledig wegvallen van PEPFAR kan grote en zorgelijke gevolgen hebben voor mensen die leven met hiv-aids en voor de bestrijding van hiv-aids.

Vraag 3

Heeft de Nederlandse regering contact gehad met de Amerikanen over het wegvallen van PEPFAR? Zo ja, wat was de inhoud van deze contacten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Middels de contacten van de Nederlandse ambassade in Washington heeft Nederland de herziening van USAID en de gevolgen daarvan besproken met de Amerikaanse autoriteiten. Nederland spreekt daarnaast in multilateraal verband met vertegenwoordigers van de Amerikaanse overheid over verschuivingen in de financiering van mondiale gezondheid. De situatie rondom PEPFAR is daarbij ook onderwerp van gesprek. Nederland neemt actief deel aan de bestuursvergaderingen van gezondheidsorganisaties, waarin ook de VS een rol spelen. Veel is nog onzeker. Gegeven de grote financieringsbehoefte zet Nederland met andere donoren in op een zo efficiënt mogelijke besteding van de nog beschikbare middelen. Daarin staat de toegang tot hiv-aidspreventie en -zorg voor vrouwen, meisjes en kwetsbare groepen centraal.

Vraag 4

Is er binnen het *Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria* (GFATM), waarin Nederland participeert, overleg geweest over deze terugtrekking van de VS uit de hiv-bestrijding? Zo ja, welke acties worden overwogen om de impact op te vangen?

Antwoord 4

Ja, binnen het *Global Fund* is overleg geweest over de nieuwe koers van de VS. De Amerikaanse regering heroverweegt momenteel het gehele Amerikaanse ontwikkelingshulpprogramma, waaronder de steun aan het *Global Fund*. Veel is nog in beweging. De bestuursraad van het *Global Fund* – waarin Nederland is vertegenwoordigd – werkt daarom aan verschillende toekomst-scenario's. Met minder geld, kan minder hulp worden verleend. Levensreddende zorg in de meest kwetsbare landen heeft daarbij voorrang. Ook wordt gekeken naar nog betere samenwerking met andere gezondheidsorganisaties zoals Gavi (de Vaccin Alliance), bijvoorbeeld op het gebied van data- en bevoorradingssystemen.

Vraag 5

In welke landen en regio's verwacht u de grootste gevolgen van het wegvallen van PEPFAR-hulp, en hoe schat u de risico's in voor het bredere volksgezondheidsbeleid en de gezondheidszorginfrastructuur?

Antwoord 5

Het is op dit moment nog niet duidelijk hoe de VS de bijdrage aan PEPFAR na afronding van de evaluatie van het Amerikaanse ontwikkelingshulpprogramma zal vormgeven. Nederland volgt deze ontwikkelingen op de voet. PEPFAR financiert hiv/aids programma's in meer dan 50 landen, voornamelijk in Afrika, maar ook in delen van Azië, Latijns-Amerika en het Caribisch gebied. Daarnaast financiert PEPFAR ook onderzoek naar hiv-vaccins en preventie, die van grote waarde zijn voor het bredere volksgezondheidsbeleid. In landen waar de gezondheidsinfrastructuur sterk afhankelijk is van Amerikaanse financiering, zijn de gevolgen van de gedeeltelijke opschorting van PEPFAR financiering het grootst.

Vraag 6

Is Nederland bereid om, eventueel met gelijkgezinde landen binnen de EU of andere donoren, een initiatief te nemen om de gaten te dichten die ontstaan door het terugtrekken van de VS, bijvoorbeeld door extra middelen vrij te maken voor het GFATM of UNAIDS?

Antwoord 6

Nederland onderhoudt nauw contact met gelijkgezinde EU-lidstaten en andere donoren over de koerswijziging van de Verenigde Staten en de gevolgen daarvan voor de financiering van het Global Fund (GFATM) en UNAIDS.

Nederland blijft deze instellingen ondersteunen. Op dit moment biedt Nederland flexibiliteit aan partners zoals UNAIDS om reeds ontvangen Nederlandse bijdragen in te zetten waar deze het hardst nodig zijn. Daarnaast ontwikkelt Nederland een nieuw financieringsinstrument voor maatschappelijke organisaties dat inzet op de preventie en bestrijding van hiv-infecties in Zuidelijk Afrika.

Echter, net als andere gelijkgezinde landen, heeft ook het Nederlandse kabinet een bezuinigingsopdracht. Dit betekent dat er geen ruimte is voor extra investeringen op mondiale gezondheid. Gezondheid blijft wel degelijk een prioriteit binnen ons beleid. Een significant deel van de begroting voor mondiale gezondheid en SRGR wordt ingezet op de bestrijding van infectieziekten, waaronder hiv/aids.

Vraag 7

Bent u bereid om in internationale fora, zoals de VN en de Wereldgezondheidsorganisatie, de gevolgen van het wegvallen van PEPFAR aan de orde te stellen en te pleiten voor een brede internationale respons?

Antwoord 7

De VS heeft nog geen definitief besluit genomen over het al dan niet voortzetten van PEPFAR. Wel is duidelijk dat de VS zich terugtrekt uit de WHO en de financiering van diverse gezondheidsorganisaties heeft beëindigd of opgeschort. Binnen internationale fora bespreekt Nederland de bredere context van toenemende druk op de financiering van mondiale gezondheidsinstellingen. Nederland pleit daarbij voor een scherpere focus op kerntaken en een herijking van prioriteiten, en voor een herinrichting van de mondiale gezondheidsarchitectuur op de middellange termijn. Een dergelijke hervorming is noodzakelijk om de steeds schaarsere middelen doeltreffend, en doelmatig in te zetten.